

Programma 03 Natuur, water en milieu

Provincie Noord-Brabant

Wat wil de provincie bereiken?

De opgaven Verbindend Water, Milieu en Gezondheid en Uitnodigend Groen zijn primair gericht op het realiseren van een duurzame fysieke leefomgeving. Een belangrijke basis wordt gevormd door de wettelijke taken die de provincie heeft op het gebied van water (kwaliteit, veiligheid, overlast), biodiversiteit, natuurbeheer, lucht, geluid, stortplaatsen en bodemkwaliteit. Op zijn minst moeten we de 'basis op orde' krijgen en houden. Naast deze kaderstellende en toetsende rol heeft de provincie een rol in (uitvoerings)projecten als opdrachtgever en participant. De opgaven zijn zonder uitzondering fors (vaak zijn de doelen nog niet gerealiseerd) en ze kennen veelal wettelijke of bestuurlijk overeengekomen deadlines (2021, 2027, 2050). Meer en meer wordt duidelijk dat samenhang in keuzes en passende schaalgrootte/gebieden essentieel is om de opgaven voor milieu, water en natuur tijdig te realiseren. Waarbij gebruik zich volhoudbaar verhoudt tot de mogelijkheden die het water- en bodemsysteem bieden. Zodat via gezondheid, veiligheid en omgevingskwaliteit de basiscondities op orde zijn voor slimme verstedelijking, circulaire economie, duurzame landbouw, energietransitie en een klimaatproof Brabant.

Bij het programma Omgevingsrecht wordt de aansturing van uitvoering bij de omgevingsdiensten vormgegeven, met een onderverdeling naar Opdrachtgeverschap en Regie Omgevingsrecht (ORO), Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH), Externe Veiligheid.

Algemene voortgang van het programma

Het programma Natuur, water en milieu verloopt grotendeels conform planning. De afwijkingen, risico's en onzekerheden worden bij Natuur, water en milieu op hoofdlijnen uiteengezet.

Natuur, water en milieu op hoofdlijnen

Beroep op algemene middelen

N.v.t.

Basis uitwerking bestuursakkoord 2019-2023

Bij het bestuursakkoord 2019-2023 zijn voor programma 03 – Natuur, Water en Milieu de volgende middelen toegekend:

- structureel € 330.000 toegekend voor de uitvoering van wettelijke (VTH-) taken m.b.t. natuur;
- € 5,5 mln. voor intensivering vergunningverlening, toezicht en handhaving m.b.t. de wet natuurbescherming in verband met de ingezette transitie veehouderij.

Afwijkingen van prestaties

De provinciale bijdrage aan zoet- en zoutwatermaatregelen in de Zuidwestelijke Delta is heroverwogen (Statenmededeling 4486958) en heeft geresulteerd in de volgende verschuivingen: € 7,5 miljoen voor no-regret maatregelen zoetwatervoorziening (o.a. Roode Vaart, Statenmededeling 4485120), € 12,5 miljoen voor maatregelen die bijdragen aan een systeemaanpassing Volkerak- Zoommeer.

Ontwikkelingen en onzekerheden

- Voor vaarwegbeheer West-Brabant zal in 2019 minder worden gerealiseerd door waterschap Brabantse Delta, onder andere door problemen met afzet van baggerslib door verontreiniging met PFOS en PFOA. Aan het waterschap is verzocht de aanpak van de opgelopen baggerachterstanden te vertalen in financiering en programmering. Op basis van de programmering van het waterschap zal de provinciale meerjarenraming bij de slotwijziging worden aangepast.

- De zoektocht naar financiering van de intensivering van toezicht en handhaving op Zeer Zorgwekkende stoffen kan mogelijk leiden tot een beroep op algemene middelen.
- Door de huidige krappe arbeidsmarkt is het voor de omgevingsdiensten moeilijk om aan voldoende personeel te komen. Middels wervingsacties, zij-instromers en inhuur-opleiding worden door de diensten inspanningen geleverd om aan voldoende capaciteit te komen. Dit kan leiden tot een lagere uitvoering dan in het Werkprogramma 2019 is opgedragen.
- Op 29 mei heeft de Raad van State uitspraak gedaan over het Programma Aanpak Stikstof (PAS): het PAS mag niet als basis voor toestemming (vergunningen) voor activiteiten worden gebruikt. Het PAS is onvoldoende onderbouwd om vergunningen voor nieuwe activiteiten met stikstofeffecten op N2000-gebieden te verstrekken. Momenteel wordt bezien wat hiervan de consequenties zijn voor de vergunningverlening, het nemen van bronmaatregelen en de realisatie van PAS-herstelmaatregelen.
- In de loop van het jaar worden extra aanvragen van veehouderijen verwacht als gevolg vigerende regelgeving in het kader van de transitie veehouderij, waaronder de Verordening natuurbescherming. Dit vraagt extra inzet van capaciteit en geld, zoals al eerder is aangegeven in de besluitvorming over de Verordening op 7 juli 2017. De uitspraak van de Raad van State over de PAS kan hierin echter weer onzekerheid brengen.
- Het Stimuleringskader Groen Blauwe Diensten wordt dit jaar aangepast. Mogelijk wordt er in de toekomst niet meer met gebiedscontracten gewerkt. Hierdoor is het nu onduidelijk of en hoe de eind van dit jaar aflopende gebiedscontracten een vervolg krijgen en welke invloed dit precies heeft op de raming.
- In het kader van de Omgevingswet verschuift het bevoegd gezag voor de geluidssanering van woningen, met een geluidbelasting hoger dan 65 dB vanwege de aanleg van een provinciale weg, van de gemeenten naar de provincie. Vooruitlopend op de komst van de omgevingswet overweegt de provincie enkele saneringen voor te financieren.

03.01 Water

Wat wil de provincie bereiken?

Water

Schoon, voldoende en veilig water staat centraal in het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021 en draagt bij aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en groene groei.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Water

Voldoende en schoon water

Met het oog op een verbetering van de waterkwaliteit gaat ZLTO met zoveel mogelijk agrarische ondernemers in acht grondwaterbeschermingsgebieden aan de slag om te zorgen voor een meetbare afname van uitspoeling van meststoffen naar het grondwater. Deze aanpak is ook een voorwaarde om aanspraak te kunnen blijven maken op derogatie (onderdeel van het 6e Nitraatactieprogramma). In de breedte zal de waterkwaliteitsaanpak een verdere intensivering vragen omdat de problematiek met meststoffen in het oppervlaktewater in Brabant groot is. Van de hiertoe beoogde POP3 middelen is inmiddels het merendeel aangewend. Perspectief op een volhoudbaar landbouwkundig gebruik van gronden, verregaand geënt op principes van circulaire economie en slimme benutting van grondstoffen, is nodig om tot doelbereik te komen. Het plan van aanpak medicijnresten is inmiddels afgerond en provincie, waterschappen en andere deelnemende partijen starten met concrete projecten en

maatregelen. Verdrogingsbestrijding gaat over het herstellen van de waterhuishoudkundige condities ten behoeve van natuur (KRW verplichting). Omdat de prestaties van de waterschappen met name op dit thema achterblijven en getroffen maatregelen niet leiden tot het gewenste doelbereik wordt in 2019 de bestuurlijke en beleidsmatige discussie hierover aangegaan.

De waterschappen hebben voorjaar 2019 hun periodieke watersysteemanalyses opgeleverd, waarin zij op basis van nieuwe neerslagreeksen (die gemiddeld 10 tot 15% intensiever zijn dan de cijfers uit 2013) hebben doorgerekend op welke plekken sprake is van regionale wateroverlast bij de huidige normstelling. Enkele duizenden hectares zullen niet langer aan de geldende normen voldoen. Die inzichten worden benut om nieuwe maatregelen voor te bereiden.

De droogte 2018 is zowel regionaal door de waterschappen als landelijk geëvalueerd en beleidsmatige aspecten zijn geduid via de landelijke Beleidstafel Droogte. Op de diverse aanbevelingen die hieruit volgen is in Brabant geanticipeerd door een Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg op te richten, waarin zowel de sectoren (landbouw, industrie, natuur, drinkwaterbedrijven) zijn vertegenwoordigd als de bevoegde gezagen (waterschappen en provincie).

Klimaatproof Brabant

Het concept klimaatrobuuste beeklandschappen uit de Omgevingsvisie wordt inmiddels toegepast in een drietal gebieden. Voor Tongelreep heeft dit geresulteerd in een intentieverklaring om gebiedsontwikkeling gericht op systeemherstel van bodem (bodemstructuur en bodemleven versterken) en water (o.a. infiltratie en kwelstromen) te gaan uitvoeren. Vergelijkbaar is de integrale aanpak Onweerstandbaar Someren waar we begin 2019 als partner zijn ingestapt en de wateropgaven in Van Gogh Nationaal Park. Het uitvoerings-programma klimaatadaptatie Zuid-Nederland wordt in 2019 geactualiseerd om gebruik te kunnen maken van rijksfinanciering die vanaf 2021 beschikbaar komt.

Duurzame benutting ondergrond – onderdeel grondwater

Zowel watertekorten als wateroverlast manifesteren zich nadrukkelijk in Brabant. In 2019 is in het kader van het Deltaplan Hoge Zandgronden de laatste bijdrageverordening opengesteld en het subsidieplafond verhoogd. Met deze middelen kunnen de waterschappen in de uitvoeringsperiode t/m 2021 projecten realiseren om watertekorten tegen te gaan. Met hernieuwde afspraken over de realisatie van het project Roode Vaart in Zevenbergen is de basis gelegd voor een robuuste zoetwatervoorziening in West-Brabant (en Zeeland). Het Geopark Peelhorst en Maasvallei in oprichting is middels een intentieverklaring verbreed met Limburgse partners; hierbinnen is wijstherstel een belangrijke provinciale ambitie. De eerste projecten in dit kader zijn gefinancierd en de verwachting is dat de verdergaande samenwerking leidt tot meer aanvragen voor wijstherstel. Om venherstel mogelijk te maken is de subsidieregeling natuur aangepast en wordt voorzien dat meerdere vennen op korte termijn kunnen worden aangepakt. De constatering dat het diepe grondwater in de Centrale Slenk onder druk staat (aanvulling niet in evenwicht met onttrekkingen) is via een zestal sporen actie ondernomen om herstel te realiseren. Zo is onder andere een intensief traject met alle onttrekkers gestart om te bezien in welke mate de huidige vergunningsruimte nodig is en hoe bedrijven de waterbehoefte kunnen verkleinen. Met de grootste onttrekker van diep grondwater, Brabant Water, is hierover in 2019 als eerste een bestuursovereenkomst gesloten.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019	Voortgang	Voorstel
Doelstelling	€ (x 1.000)	29.192		
Prestaties				

Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021 (Besluit: 78/15; Afweegmoment: 2021)				
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (Besluit: 49/13)				
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018 (Besluit: okt-14; Afweegmoment: 2018)				
Kaderstellende nota handavingskoers 2013-2016 (Besluit: 32/12; Afweegmoment: 2018)				
Samenwerken aan een Duurzame fysieke leefomgeving Water	effect indicator	streefwaarde		
Doorlopen beleidscyclus PMWP 2016-2021	Toestandsrapportage via www.brabantinzicht.nl	1	Conform planning	
	Evaluatie PMWP		Conform planning: met de statenmededeling 'Tussenevaluatie milieu- en waterbeleid Noord-Brabant' (doc 4471537) zijn de resultaten van de evaluatie PMWP in januari aan PS aangeboden.	
Klimaatproof Brabant	effect indicator	streefwaarde		
Klimaatbestendig beleid in 2020	Aantal Brabant-dekkende regionale adaptatiestrategieën		Conform planning	
	Aantal klimaatstresstesten (gemeentelijk en provinciaal)	20-25 (gemeentelijk) 1 (provinciaal)	Conform planning	
Klimaatbestendige inrichting in 2050	Aantal projecten Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie Zuid-NL	20	Conform planning	
Basisset verplichte indicatoren (BBV)				
Gezonde fysieke leefomgeving Water				
Volgende en schoon water				
De actuele toestand van de afzonderlijke kwaliteitsselementen vindt u op www.brabantinzicht.nl .	effect indicator	streefwaarde		
De grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen aan de waterkwaliteitseisen conform de Kaderrichtlijn water (= verplichte BBV indicator).	% waterlichamen dat voldoet aan de KRW eisen (100% in 2027)		Conform planning. Het maatregelpakket 2016-2021 verloopt conform planning. Desondanks staat de doelrealisatie in 2027 onder druk.	
Grondwatervoorraad in grondwaterlichamen Zandmaas en Slenk Diep zijn in goede toestand conform Kaderrichtlijn Water	Aantal grondwaterlichamen dat voldoet aan de KRW eisen (2 in 2027)	1	Conform planning. Grondwaterlichaam Zandmaas voldoet. Via een zestal sporen wordt gewerkt aan het herstel van Slenk Diep.	
Verminderen nitraatgehalte in grondwaterbeschermingsgebieden n.a.v. 6e Nitraat Actie Programma	Percentage deelnemende agrariërs	20%	Voor op planning	60%

Voldoende zwemmogelijkheden van voldoende kwaliteit	% zwemwaterlocaties dat voldoet	100%	Conform planning	
Geen onaanvaardbare hinder door regionale wateroverlast	Mate waarin wordt voldaan aan de normen wateroverlast uit de verordening water	100%	Watersysteemtoets 2018 opgeleverd door Waterschappen, 1% van het beheersgebied voldoet niet aan de norm. Aanvullende maatregelen lopen in periode 2022-2027.	
Uitvoeren samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering waterdoelen (STUW) met waterschappen	De STUW afspraken zijn in 2021 gerealiseerd		Deels conform planning, met uitzondering van prestatieafspraken verdrogingsbestrijding. Naar aanleiding van de midterm review in 2018 zijn aanvullende afspraken gemaakt.	
Veilige fysieke leefomgeving				
Risico's door hoogwater zijn aanvaardbaar	effect indicator	streefwaarde		
Primaire keringen voldoen aan nationale normering (per 1 januari 2017 geldt een nieuwe overstromingsrisiconorm die per 2050 moet zijn gerealiseerd): Uitvoeren Deltaprogramma Maas	voortgang rivierverruimingsprojecten	1x MIRT-verkenning (afronding Ravenstein-Lith)	Conform planning. Voorkeursalternatief gereed 2019, vaststelling begin 2020. Het project heet inmiddels Meanderende Maas (dijkversterking + rivierverruiming).	1x MIRT-verkenning (afronding Meanderende Maas)
		1x planstudiefase (Oeffelt)	Conform planning	
Regionale keringen voldoen aan de provinciale normering	voortgang verbeterplannen en uitvoering (maatwerkafspraken per waterschap, Aa en Maas en Rivierenland voldoen reeds)		Conform planning	
Groene Groei				
Duurzame benutting ondergrond – onderdeel grondwater	effect indicator	streefwaarde		
Actualisatie Waterwet vergunningen grondwateronttrekkingen	% geactualiseerde Waterwet vergunningen grondwateronttrekkingen	20%	Conform planning. In 2020 worden alle Brabant Water vergunningen geactualiseerd (50% van het totaal)	70%
Uitvoeren grondwateronttrekkingsbeleid: herziene afspraken met drinkwaterbedrijven en industriële onttrekkers	Aantal overeenkomsten (streven = 20)	8	Achter op planning, afsluiten van de eerste overeenkomst met Brabant Water heeft meer tijd gekost. Daarna is traject met overige ontbrekkers gestart.	5
<u>Uitwerken Waterbeschikbaarheid</u>				
Uitvoering Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ)	Openstelling subsidieregeling (provinciale middelen)	1	Conform planning. Subsidieplafond aangepast maart 2019.	

	Openstelling bijdrageverordening (rijksmiddelen)	1	Conform planning. Februari 2019 vastgesteld in PS (Besluit 85/18).	
Initiëren en deelnemen aan regionale samenwerkingsverbanden Zuidwestelijke Delta en Waterpoort	Uitvoering samenwerkings-overeenkomsten	Waterpoort: afronding ovk 2016-2019. Heroverweging 2020 e.v. ZWD: doorlopend	- Waterpoort: conform planning - ZWD samenwerkingsverband Zuidwestelijke Delta: conform planning - ZWD overeenkomst Grevelingen Volkerak-Zoommeer en ZWD overeenkomst zoetwater Zuidwestelijke Delta: achter op planning vanwege uitblijven besluitvorming IenW over Volkerak-Zoommeer.	

03.02 Milieu

Wat wil de provincie bereiken?

Milieu

Het milieubeleid is integraal vastgelegd in het Provinciaal Milieu- en Waterplan (PMWP), gericht op een gezonde, fysieke leefomgeving en groene groei. We werken aan een Brabant waar mens, plant en dier gezond en prettig kunnen leven, met ruimte voor een elkaar versterkende economische, maatschappelijke en ecologische ontwikkeling. Het milieu weerspiegelt de daadwerkelijke kwaliteit van de leefomgeving. We zien dat een bloeiende economie, het drukke verkeer en intensief gebruik van het Brabantse land een wisselt trekt op de kwaliteit van bodem, water en lucht. Impact van verontreinigingen is groot; insecticiden werken niet alleen door in bodemkwaliteit maar ook in grondwater en insecten- en vogelpopulaties. Met de bestuursopdracht vitale bodem verkennen we de mogelijkheden om de kwaliteit van de bodem in relatie tot wateropgaven en duurzame agrarische bedrijfsvoering te verbeteren en we testen dit ook in projecten. Met onze wettelijke taken leggen we de basis voor een duurzame, veilige fysieke leefomgeving: een schone, gezonde lucht, bodem en water. De uitvoering van de vergunningverlening is uitbesteed aan de drie Brabantse omgevingsdiensten.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Milieu

De milieukwaliteit van de leefomgeving is stabiel of verbeterd

Ondersteuning wordt geboden aan (burger)initiatieven die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een duurzame leefomgeving. Een uitvraag voor challenges wordt voorbereid om dergelijke initiatieven te promoten. De ontwikkelingen van Zeer Zorgwekkende Stoffen (zoals GenX, PFas en PFoa) in het milieu heeft onze aandacht. Op korte termijn wordt hiermee aan de slag gegaan.

De uitvoering Vergunningverlening, toezicht en handhaving is uitbesteed aan de omgevingsdiensten. Bij de ODBN loopt een Meerjarig Operationeel Plan (MJOP) om de achterstand in te lopen op het gebied van de bedrijfsvoering. De uitvoering van dit MJOP loopt grotendeels volgens planning. De Intensivering toezicht Veehouderijen is in uitvoering samen met 44 gemeenten. In de planning wordt uitgegaan van de afgesproken einddatum eind 2020 alle 7000 eerste controles te hebben afgerond. Voor de intensivering

toezicht in Natuurgebieden is de samenwerking tussen 'Samen Sterk in het Buitengebied' (SSiB) en de terreinbeherende organisaties versterkt. De extra inzet van capaciteit is gerealiseerd.

De luchtkwaliteit, geluid-, geur- en lichthinder voldoen aan de geldende normen, zodat deze een positieve invloed hebben op de gezondheid van de Brabander

Vergunningen en ontheffingen worden binnen de geldende normen afgegeven. De luchtkwaliteit binnen Brabant wordt aanvullend op het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit gemonitord. Brabant neemt deel aan het tot stand komen van het landelijke Schone Lucht Akkoord (SLA). Als hier overeenstemming over wordt bereikt, vindt ondertekening in het najaar plaats. De provincie levert zowel financiële- als kennis bijdrage aan het innovatieve luchtmeetnet AiREAS in Zuidoost Brabant. De subsidieregeling geluidsanering woningen langs provinciale wegen is vastgesteld om geluidhinder te beperken. Dit gebeurt, daar waar mogelijk, in combinatie met energiebesparend maatregelen. Het geluidmeetnet rond Vliegbasis Volkel is in werking, de provincie is hier bij betrokken.

De bodem bevat geen urgente bodemverontreinigingen meer, is vitaal en geschikt voor maatschappelijke functies

De uitvoering van de bodemsanering zoals vastgelegd in het Bodemconvenant loopt volgens planning. Op basis van de Omgevingswet gaan bodemsaneringen en voormalige stortplaatsen over naar de gemeenten. Hiervoor is het proces van warme overdracht opgestart, dit proces verloopt naar wens. De uitvoering van de bestuursopdracht Vitale bodem ligt op koers. 2019 is hiervan het laatste jaar. De bodemkaart is opgeleverd en via internet te raadplegen. De subsidieregeling voor een bijdrage aan projecten die de vitaliteit van de bodem verbeteren is vastgesteld.

Hergebruik van voormalige en/of gesloten stortplaatsen heeft geen nadelige gevolgen voor de leefomgeving

Uitvoering wettelijke taken lopen volgens planning. Naar aanleiding van een motie is een actieplan Branden op stortplaatsen vastgesteld

Risico's/schade als gevolg van drugsdumpingen zijn tot een minimum beperkt

Voor een bijdrage aan ruiming van drugsdumpingen is een bijdrageregeling vastgesteld, hiervoor is gebruikt gemaakt van de restant middelen voor de jaren 2015 t/m 2016. De publiekscampagne voor dumpingen (drugs, afval en asbest) is gestart.

Grondstoffen zijn beschikbaar voor economische ontwikkelingen en grondstofketens zijn zoveel mogelijk gesloten

Aan Ecodorp Boekel is een lening verstrekt voor de realisering van het dorp. Aansluiting is gezocht met het programma Economie in verband met de circulariteit.

De natuurlijke waarde van de diepe ondergrond wordt niet bedreigd door ingrepen zoals opslag afval of winning schaliegas

Het oprichten van een consortium voor Het Geopark Schelde Delta is in voorbereiding. Tegen de wijzigingsvergunningen voor de gaswinningen Sprang en Waalwijk zijn zienswijzen ingediend. De vergunning voor Sprang is inmiddels verleend waarbij onze zienswijze weerlegd. Overwogen wordt om in beroep te gaan i.v.m. de ligging van de inrichting in een waterwingebied.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019	Voortgang	Voorstel
Doelstelling	€ (x 1.000)	38.920		

Prestaties				
Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021 (Besluit: 78/15; Afweegmoment: 2021)				
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (Besluit: 49/13)				
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018 (Besluit: 41/13; Afweegmoment: 2018)				
Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016 (Besluit: 32/12; Afweegmoment: 2018)				
Samenwerken milieu				
De milieukwaliteit van de leefomgeving is stabiel of verbeterd	effect indicator	streefwaarde		
Ondersteunen van initiatieven met een positieve bijdrage aan een duurzame leefomgeving door burgers en bedrijven (samen met water)	cofinanciering bevorderen burgerinitiatieven	2	Conform planning	2 in 2020 2 in 2021
Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2 equivalenten) van de provincie neemt jaarlijks met 5% af. (basisjaar 2015: totale CO2 emissie is 21.413.495 ton (bron: Klimaatmonitor) (Verplichte indicator uit BBV)	procenten			
Vaststellen subsidieregeling voor initiatieven/projecten die bijdragen aan de doelstellingen van het PMWP, onderdeel Milieu	subsidieregeling		Er komt een uitvraag voor challenges. Hierdoor heeft de vaststelling vertraging opgelopen. Regeling wordt in 2019 vastgesteld.	1 in 2019

Uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het omgevingsrecht (via de omgevingsdiensten)	vastgestelde opdracht	3	Conform planning. Het werkprogramma 2019 is eind 2018 opgedragen aan de omgevingsdiensten.	
De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen	geen gebruik wet dwangsom; geen lex silencio positivo	0	Conform planning	
	beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld	90%	Conform planning	
Toezicht en handhaving voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen	handhavingsbeschikkingen die in stand blijven na rechterlijke toetsing	90%	Conform planning	
	geen repressieve handhaving zonder toetsing op artikel 20.8	100%	Conform planning	
Handhaving voldoet aan de gestelde outcome doelstellingen	mate van spontane naleving (bij eerste controles)	80%	Conform planning	
	geconstateerde ernstige overtredingen (bij eerste controles)	7%	Conform planning	
Intergemeentelijk samenwerken op het gebied van milieu binnen Brabantstad duurzaamheid en MOLO	bijeenkomsten	6	Conform planning. Bij de jaarrekening 2018 is de streefwaarde bijgesteld naar 2 in 2019.	2 in 2019 2 in 2020 2 in 2021
Fysieke gezonde leefomgeving milieu				
De luchtkwaliteit, geluid-, geur- en lichthinder voldoen aan de geldende normen, zodat deze een positieve invloed hebben op de gezondheid van de Brabander	effect indicator	streefwaarde		
<u>Uitvoeren Plan van Aanpak Brabantse Health Deal:</u>				
Opleveren Toolbox	aantal		Gerealiseerd, zie jaarrekening 2018	
Ondersteunen initiatieven/projecten die een positieve bijdrage leveren aan het welzijn en de gezondheid in Brabant	aantal	2	Conform planning	
<u>Gezondheidsdeal met regio's</u>				
Regionale projecten binnen Brabantse Health Deal	aantal	3	Conform planning	
De bodem bevat geen urgente bodemverontreinigingen meer, is vitaal en geschikt voor maatschappelijke functies	effect indicator	streefwaarde		
Saneren bodem Chemie Pack (gereed in 2025)	passieve sanering	gestart	Conform planning	1 in 2020 1 in 2021
Uitvoeren projecten gericht op bewustwording, herstel vitaliteit, bodembiodiversiteit, biologische, chemische en fysische kwaliteit	aantal	1	Conform planning. De streefwaarde voor uitvoeren projecten en subsidieregeling zijn abusievelijk verwisseld.	3 in 2019
Kaart over de toestand van de Brabantse Bodem	aantal		Gerealiseerd, zie jaarrekening 2018	

Lectoraat HAS/Kennisnetwerk	aantal		Gerealiseerd, zie jaarrekening 2018	
Subsidieregeling Vitale bodem	aantal	3	Gereed subsidieregeling is vastgesteld en opengesteld 3 juni jl., zie: https://www.brabant.nl/loket/regelingen/cvdr395205_12	1 in 2019
Hergebruik van voormalige en/of gesloten stortplaatsen heeft geen nadelige gevolgen voor de leefomgeving	effect indicator	streefwaarde		
Aantal in beheer zijnde stortplaatsen	Jaarverslag	3	Achter op de planning. In 2018/2019 heeft intensief bestuurlijke afstemming plaats gevonden over de uitkomsten van een ALM-studie betreffende het nazorgfonds. In dat kader is de beoogde overdracht van beheer van locaties aan de provincie uitgesteld. De provincie heeft ingestemd met een overeenkomst op basis waarvan de overdracht voor een periode van 5 jaar wordt uitgesteld. In die tijd zal een vervoltraject plaatsvinden op de ALM-studie. Gedurende die periode blijft de provincie dus alleen het beheer uitvoeren over de 2 locaties die al eerder waren overgedragen.	2 in 2019
Fysieke veilige leefomgeving				
Natuurbranden worden zoveel mogelijk voorkomen en eventuele schade is minimaal	effect indicator	streefwaarde		
Operationele RIN-webapplicatie (Risiko Index Natuurbranden) ter ondersteuning van de gebruikers.	Aantal natuurbranden	0	Gerealiseerd, zie Burap 2018	
Risiko's/schade als gevolg van drugsdumpingen zijn tot een minimum beperkt	effect indicator	streefwaarde		
Risiko's/schade als gevolg van drugsdumpingen zijn tot een minimum beperkt)	Aantal bijeenkomsten	4	Conform planning	
Schadeloos stellen gedupeerde grondeigenaren	Vastgestelde subsidieregeling		Voor bijdrage drugsdumpingen in 2018/2019 is alsnog een subsidieregeling vastgesteld zie: https://www.brabant.nl/loket/regelingen/cvdr394368_4	1 in 2019
Groene groei milieu				
Grondstoffen zijn beschikbaar voor economische ontwikkelingen en grondstofketens zijn zoveel mogelijk gesloten	effect indicator	streefwaarde		

Vaststellen subsidieregeling initiatieven/projecten met een positieve bijdrage aan een duurzame grondstoffenvoorziening	aantal		Conform planning	
Ondersteunen initiatieven/projecten met een positieve bijdrage aan een duurzame grondstoffenvoorziening	aantal	3	Conform planning	
Provincie ondersteunt het opzetten van het Innovatieplatform verwaarden reststromen	subsidie	1	Achter op planning. Het opzetten van het innovatieplatform heeft vertraging opgelopen door een rechtszaak tegen Cure. In 2019 wordt nagegaan of het Innovatieplatform alsnog kan worden opgezet.	
De energievoorziening is nu en in de toekomst gegarandeerd Zie energieagenda (productgroep 0404)	effect indicator	streefwaarde		
Hernieuwbare energievoorziening	%			
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond (Besluit: PS 49/13)				
De natuurlijke waarde van de diepe ondergrond wordt niet bedreigd door ingrepen zoals opslag afval of winning schaliegas	effect indicator	streefwaarde		
Benodigde ingrepen	Aantal ingrepen	0	Conform planning	0 in 2020 0 in 2021
Kennisontwikkeling grondwater	opgestelde ondergrondmodellen	1	Conform planning	1 in 2020 1 in 2021
Ontwikkelen Geo-Park Schelde Delta, bidbook is gereed voor indiening bij UNESCO	Bidbook		Conform planning bidbook hoeft pas in 2020 gereed te zijn.	1 in 2020
De voedselvoorziening veroorzaakt geen uitputting van voorraden en milieukwaliteitsproblemen (bijdrage aan Agrofood Agenda 02.02)	effect indicator	streefwaarde		
Benutten vrijkomend fosfaat bij vernatting	onderzoek naar fosfaatmobilisatie en innovatieve methodes terugwinning		Conform planning. Bij de Burap 2018 is onderzoek doorgeschoven naar 2019.	1 in 2019

03.03 Natuur en Landschap

Wat wil de provincie bereiken?

Natuur en Landschap

Het Brabants natuurbeleid is gericht op de verbetering van de biodiversiteit zodat alle bedreigde planten en dieren in Brabant weer een geschikte leefomgeving krijgen én op de verankering van natuur en landschap in de samenleving. Dit dient niet enkel een ecologische functie, maar vormt de basis voor een gezonde en prettige omgeving om in te wonen en werken. Om dit te bereiken zijn in de beleidsvisie Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) vier pijlers onderscheiden:

1. Komen tot een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden;
2. Behoud en herstel van biodiversiteit Brabant breed;
3. Behoud en ontwikkeling van een Brabants mozaïek van landschappen met regionale identiteiten;
4. Verankering van natuur en landschap in de samenleving.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Samenhangend en robuust natuurnetwerk

Samenhangend en robuust natuurnetwerk

Er is voortvarend gewerkt aan de realisatie van de PAS-herstelmaatregelen. In nauwe samenwerking met de manifestpartners zijn stappen gezet in de planvorming voor de PAS-gebieden (opstellen PIP, MER en Projectplan Waterwet), de grondverwerving en de daadwerkelijk uitvoering van de maatregelen. De planning is er op gericht dat de 1e fase PAS-herstelmaatregelen vóór 1 juli 2021 zijn uitgevoerd.

Het realiseren van een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden is ondergebracht in productgroep 03.04.

Behoud en herstel van biodiversiteit

Op 29 mei heeft de Raad van State uitspraak gedaan over het Programma Aanpak Stikstof (PAS): het PAS mag niet als basis voor toestemming (vergunningen) voor activiteiten worden gebruikt. Het PAS is onvoldoende onderbouwd om vergunningen voor nieuwe activiteiten met stikstofeffecten op N2000-gebieden te verstrekken. Momenteel wordt bezien wat hiervan de consequenties zijn voor de vergunningverlening, het nemen van bronmaatregelen en de realisatie van PAS-herstelmaatregelen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking tussen de 15 PAS-partners (ministeries van LNV, I&W en Defensie en de provincies).

In maart is de Subsidieregeling Biodiversiteit en Leefgebieden opengesteld. Inmiddels zijn ook de subsidieaanvragen beschikt.

Brabants mozaïek van landschappen

Eind januari vond de slotbijeenkomst van Landschappen van Allure plaats. Dankzij de inzet van heel veel partijen en vrijwilligers zijn De Brabantse Wal, Het Groene Woud en De Maashorst echte 'Landschappen van Allure' geworden, ieder met zijn eigen identiteit en dynamiek. In de komende tijd vindt de afronding van een aantal projecten plaats.

In overleg met de Brabantse gemeenten en waterschappen is gewerkt aan de aanpassing van het Stimuleringskader Groen Blauwe Diensten. De regeling wordt flexibeler gemaakt en er wordt meer verbinding gelegd met andere opgaven (naast behoud en ontwikkeling van het landschap en verbetering

van de biodiversiteit bv. ook recreatief medegebruik). Daarnaast was aanpassing nodig om de regeling aan alle juridische vereisten te laten voldoen. Mogelijk wordt er in de toekomst niet meer met gebiedscontracten gewerkt. Hierdoor is het nu onduidelijk of en hoe de eind van dit jaar aflopende gebiedscontracten een vervolg krijgen en welke invloed dit precies heeft op de raming.

Verankering van natuur en landschap in de samenleving

Op 11 april vierde basisschool De Schatkist/SKOzoK in Budel dat ze de 100ste school in Noord-Brabant waren die aan de slag zijn gegaan met de subsidie 'Schoolplein van de toekomst'.

Om ervoor te zorgen dat er ten minste 40 gangbare veehouderijbedrijven omschakelen naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering zijn er 7 ondernemerscoaches aangesteld. Deze coaches hebben inmiddels meer dan 70 gesprekken gevoerd met belangstellenden. Voor het opstellen van een businessplan kunnen de ondernemers een beroep doen op de Subsidieregeling businessplannen.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019	Voortgang	Voorstel
Doelstelling	€ (x 1.000)	72.858		
Prestaties				
Natuur Brabant: Uitnodigend Groen (BruG) (Besluit: PS 50/12; Afweegmoment: 2022)				
Beleidsactualisatie BruG (Besluit: PS 77/17t)				
Inzicht in beleid, beleidsrealisatie en beleidskaders	effect indicator	streefwaarde		
Oplevering rapportage "Toestand Brabantse Natuur, Water & Milieu (elke 5 jaar)	aantal		Conform planning. De toestandrapportage (natuur, water, milieu) wordt via de website brabant.inzicht.nl jaarlijks geleverd.	Jaarlijks 1
Oplevering jaarlijkse "voortgangsrapportage natuur" (VRN)	aantal	1	Conform planning. De oplevering aan BIJ12 heeft plaats gevonden.	
Vaststellen begrenzing NNB via natuurbeheerplan	aantal	1	Conform planning. De vaststelling begrenzing NNB vindt dit najaar plaats.	
Vaststellen Natura 2000 beheerplannen	aantal		Conform planning. Er zijn geen plannen om vast te stellen in 2019.	1 in 2020 3 in 2021
Uitvoering BruG pijler 1 : een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden				
Het Natuurnetwerk Brabant is op orde	effect indicator	streefwaarde		

<p>Oppervlakte waarvoor subsidie voor natuur- en landschapsbeheer wordt verleend binnen het Natuurnetwerk met behulp van de provinciale subsidie SNL, onderdeel natuur en landschapsbeheer</p>	<p>ha</p>	<p>81.615</p>	<p>Conform planning.</p>	<p>83.299 ha in 2019 Groeit naar 86.296 ha in 2023</p>
<p>Het beheer van natuurwaarden met behulp van de subsidie SNL, onderdeel natuur en landschapsbeheer, (uitgedrukt in hectares) als percentage van de beoogde oppervlakten (streefdoelen) binnen het Natuurnetwerk Brabant (beoogde opp. is 87.510 ha). (Verplichte indicator uit BBV)</p>	<p>%</p>	<p>93%</p>	<p>Het beoogde oppervlak in 2027 voor subsidie is circa 90.000 ha. De oppervlakte is hoger geworden omdat er nu naar verwachting meer hectares gesubsidieerd zullen worden door een aanpassing in de voorwaarden en een andere berekeningswijze.</p>	<p>91% in 2019 96% in 2023</p>
<p>Oppervlakte waarvoor subsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer wordt verleend buiten het Natuurnetwerk met behulp van de provinciale subsidie SNL, onderdeel agrarisch natuur en landschapsbeheer</p>	<p>ha</p>	<p>3.093</p>	<p>Met de regulier beschikbare middelen (inclusief POP-geld) kan ca 3.000 ha agrarisch natuurbeheer gerealiseerd worden. Tot en met 2021 lopen er bij RVO nog een aantal oude subsidiebeschikkingen waardoor de realisatie tot en met 2021 hoger uit komt. Ook is er eind 2018 een eenmalige extra openstelling geweest waarmee van 2019 t/m 2021 578 ha extra gerealiseerd wordt.</p>	<p>3.839 ha in 2019 3.740 ha in 2020 3.082 ha in 2021</p>

Het beheer van natuurwaarden met behulp van de subsidie SNL, onderdeel agrarisch natuur en landschapsbeheer (uitgedrukt in hectares) als percentage van de beoogde oppervlakten (streefdoelen) buiten het Natuurnetwerk Brabant (beoogde opp. is 3.093 ha). (Verplichte indicator uit BBV)	%	100%	Zie hierboven.	125% in 2019 121% in 2020 100% in 2021
Realisatie van circa 440 herstelmaatregelen van aangewezen habitats in N2000 gebieden vóór 2022. Voor het aankopen van de benodigde gronden en verlenen van subsidies voor inrichting, zie 03.04	Aantal maatregelen	70-90	Conform planning. De subsidieregeling is opengesteld en de eerste aanvragen zijn beschikbaar. Het waterschap Brabantse Delta vraagt later dit jaar een begrotingssubsidie aan voor de uitvoering van de herstelmaatregelen in de Westelijke Langstraat.	
Uitvoering BrUG pijler 2 : Behoud en herstel biodiversiteit				
Een gunstige staat van instandhouding van soorten en habitats die van nature in Brabant voorkomen	effect indicator	streefwaarde		
Realisatie van circa 3.000 inrichtingsmaatregelen in 15 leefgebieden voor bedreigde diersoorten vóór 2027 door openstelling subsidieregeling	Aantal maatregelen	100-200	Conform planning. De subsidieregeling is opengesteld en de aanvragen zijn beschikbaar.	
Uitvoering BrUG pijler 3 : een Brabants mozaïek van landschappen met regionale identiteiten				
Een aantrekkelijk landschap voor mens en natuur	effect indicator	streefwaarde		
Verlenen subsidie voor uitvoeren maatregelen tbv karakteristiek landschap via Stimuleringskader groen blauwe diensten en Regeling verbinding en landschap	Aantal maatregelen	100-200 resp 40	Conform planning. Het afgeven van beschikkingen voor het Stimuleringskader Groen Blauwe Diensten loopt iets achter. De verwachting is dat dit in de tweede helft van het jaar ingelopen wordt. Voor het onderdeel verbinding (ontsnippering) zijn 10 aanvragen beschikbaar. Voor het onderdeel landschap zijn ruim 20 aanvragen beschikbaar, de regeling is nog open.	
Beoordelen van 8 voortgangsrapportages Subsidieregeling landschappen van Allure Noord- Brabant	aantal		1 voortgangsrapportage over 2018 is in 2019 beoordeeld.	1 in 2019
Tussen- en eindrapportage regeling Landschap van Allure	aantal	1	Conform planning. De eindrapportage is in januari opgeleverd.	

Uitvoering BrUG pijler 4 : verankering van natuur en landschap in de samenleving				
Een groene maatschappij waar burgers zich bewust zijn van het belang van natuur en landschap en daar ook zelf aan willen bijdragen en ondernemers hun economische activiteiten laten plaats vinden binnen de randvoorwaarden van natuur	effect indicator	streefwaarde		
Vergroening bedrijventerreinen	aantal locaties	2	Achter op planning. Er zal afstemming plaatsvinden met andere programma's, waterschappen, gemeenten en parkmanagers voor gecombineerde opgaven van natuur, omgevingskwaliteit, klimaat, water, energie. Start uitvoering in 2020.	0 in 2019 3 in 2021 3 in 2022
Toename natuurinclusieve landbouw	aantal bedrijven	5	Conform planning. Circa 70 ondernemers hebben belangstelling getoond voor doorontwikkeling naar natuurinclusieve landbouw. Naar verwachting zullen er 15 - 20 overgaan tot het opstellen van een businessplan. Aantal belangstellende kan in de loop van dit jaar nog toenemen.	15 in 2020 15 in 2021
Vrijwillige CO2 compensatie	aantal initiatieven	1	Achter op planning. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de opzet van een methode voor compensatie. Na de zomer wordt via een bijeenkomst draagvlak bij het bedrijfsleven getoetst.	0 in 2019
Initiatieven natuur en economie	aantal uitvoeringsprojecten	10	Conform planning. Er zijn 8 aanvragen beschikbaar en 2 aanvragen ingediend maar nog niet beschikbaar.	0 in 2020 0 in 2021
Aantal (burger)initiatieven dat de meerwaarde van groen benut	aantal initiatieven	10	Conform planning. Tot nu zijn er 10 initiatieven in voorbereiding/gerealiseerd.	
Aantal gezonde, klimaatbestendige groene schoolpleinen	aantal schoolpleinen	16	Conform planning. Deze subsidieregeling wordt gefinancierd vanuit verschillende programma's (natuur, water, milieu). De prestaties worden volledig onder het programma uitnodigend groen verantwoord en daarom is het aantal prestaties verhoogd.	75 in 2019 50 in 2020 50 in 2021
Aantal initiatieven waar groen en gezond met elkaar verbonden zijn, inclusief toegankelijke natuur	aantal initiatieven	3	Conform planning. Er zijn 2 initiatieven in voorbereiding.	
Aantal projecten voor waardering van groene vrijwilligers, toename groene vrijwilligers of vergroten expertise vrijwilligers aansluitend beleidsvraagstukken	aantal projecten	3	Voor op planning. Er zijn 4 projecten voor groene vrijwilligers in voorbereiding/gerealiseerd.	4 in 2019
Bevorderen van draagvlak en samenwerking bij de realisatie van natuur en landschapsdoelen voor het verlenen van subsidie aan natuurorganisaties	aantal organisaties	3-4	Conform planning. De subsidie aan IVN, Brabants Landschap, BMF en BPG is verleend.	Jaarlijks 4

03.04 Natuur Netwerk Brabant

Wat wil de provincie bereiken?

Realiseren volledige natuurnetwerk Brabant

Het Brabants natuurbeleid is vastgelegd in de beleidsvisie Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) en is ondermeer gericht op de verbetering van de biodiversiteit. Deze biodiversiteit is sterk afhankelijk van een robuust en samenhangend natuurnetwerk. Daarom heeft de provincie de doelstelling om het volledig Natuurnetwerk Brabant (NNB) in 2027 te hebben gerealiseerd.

De totale NNB-opgave (2012 t/m 2027) is als volgt:

- Het verwerven van 6.500 ha in het rijksdeel van het NNB.
- Het verwerven van 3.100 ha in het provinciaal deel van het NNB.
- Het inrichten van 15.200 ha in het NNB.
- Het realiseren van 1.775 ha (710 km) ecologische verbindingzone.
- Het verwerven en inrichten van 135 ha agrarische grond binnen de bestaande natuur.

Het GOB financiert initiatiefnemers die het Natuurnetwerk Brabant. Daarnaast stimuleert het GOB nieuwe initiatieven om tot natuurontwikkeling te komen.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Groen Ontwikkelfonds Brabant

Om het Natuurnetwerk Brabant in 2027 gereed te hebben, is een versnelling van de realisatie nodig. Hiervoor heeft het Groen Ontwikkelfonds Brabant in 2018 aanvullende instrumenten beschikbaar gekregen. De inzet van deze instrumenten moet leiden tot een versnelling van de grondverwerving.

Natuurnetwerk Brabant

Op 29 mei hebben Waterschap Aa & Maas, Waterschap De Dommel, Waterschap Brabantse Delta, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten met de provincie afspraken gemaakt over uitvoeringsprojecten nieuwe natuur zodat de afgesproken doelen tijdig, uiterlijk in 2027, gerealiseerd worden. De partijen hebben aangegeven in 74 gebieden de natuurrealisatie op zich te nemen en daar als trekker te gaan fungeren.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Beleidsnota	Indicator	2019	Voortgang	Voorstel
Doelstelling	€ (x 1.000)	1.100		
Prestaties				
Groen Ontwikkelfonds Brabant BV (Besluit: PS 42/13; Afweegmoment: 2027)				
Realisatie Natuurnetwerk Babant	effect indicator	streefwaarde		
Realisatie Natuurnetwerk door provincie en de GOB BV.				
<u>Provinciaaldeel (totale opgave is 3.100 ha)</u>				
Verwerving/functioniewijziging	aantal ha	200	Conform planning.	
Inrichting	aantal ha	150	Conform planning.	
<u>Rijksdeel (totale opgave is 6.500 ha verwerven en 12.148 ha inrichten)</u>			Conform planning.	

Vererving/functiewijziging	aantal ha	500	Conform planning.	
Inrichting	aantal ha	250	Conform planning.	
Realisatie Ecologische verbindingzone EVZ (totale opgave 1775 ha)				
Verlenen subsidie of andere financiële arrangementen en/of beschikbaar stellen (ruil)gronden voor realisatie EVZ's door derden	aantal ha	125	Conform planning.	
Realisatie van enclaves in het NNB die nog in agrarisch gebruik zijn	aantal ha	30	Conform planning.	
Realisatie grondvererving Natte Natuurparels (Oost Brabant)	aantal NNP		Conform planning.	

Besluitvorming

Verloop begroting

Een specificatie van de besluitvorming vindt [uhier](#).

Financieel overzicht

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019	Begrotingwiz. 1 en 2	Begrotingswiz. 3 2019	Begr. na wijziging 2019
Lasten	156.923	27.843	-99	184.666
Baten	9.174	4.115	3.188	16.476
Resultaat	-147.749	-23.728	3.287	-168.190

